

Suunnitelma kasvatukeskustelujen ja kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvät menettelytavat Lohjan kaupungin perusopetuksessa

Sivistyslautakunta 23.10.2025

Kurinpitosuunnitelma

Perusopetuslain mukaisesti opetuksen järjestäjällä on velvollisuus laatia opetussuunnitelmaan sisältyvä suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käytöstä sekä niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tavoitteena on varmistaa, että käytännöt ovat lainmukaisia ja yhdenmukaisia sekä tukevat oppilaiden tasapuolista kohtelua. Suunnittelu edistää myös koulun järjestyssääntöjen johdonmukaista toteutumista.

Opetuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössä ajantasainen suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamisesta. Tämä suunnitelma on kiinteä osa koulun opetussuunnitelmaa.

Lohjan kaupungissa suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintaperiaatteet määritellään kaupunkitasolla yhteisesti. Koulukohtaista täsmentämistä voidaan tehdä paikalliset tarpeet huomioiden, edellyttäen kuitenkin, että kurinpidon ja työrauhan turvaamisen keinot perustuvat lakiin ja että niiden käyttö noudattaa hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita.

Kurinpidollisten keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin perusteisiin. Samanlaisista teoista on määrättävä samanlainen seuraamus riippumatta tekijästä, kuitenkin siten, että tekojen toistuvuus voidaan huomioida raskauttavana seikkana. Seuraamusten on oltava oikeassa suhteessa tekoon, ja oppilaan ikä sekä kehitysvaihe on otettava huomioon.

Kurinpidollisia keinoja ei saa missään tilanteessa käyttää oppilasta häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Kasvatuskeskustelut

Kasvatuskeskustelu on ratkaisukeskeiseen lähestymistapaan perustuva menetelmä, jonka tarkoituksena on puuttua rakentavasti oppilaan epätoivottuun käyttäytymiseen tai toimintatapoihin. Kasvatuskeskustelun avulla pyritään kehittämään koulun toimintakulttuuria kohti myönteistä vuorovaikutusta sekä tarjoamaan oppilaalle mahdollisuus pohtia tekoonsa liittyviä seurauksia ja vaihtoehtoisia toimintatapoja. Se on ensisijainen keino puuttua häiritsevään tai epäasialliseen käyttäytymiseen.

Kasvatuskeskustelu voidaan käydä, kun oppilas käyttäytyy epätoivottavalla tavalla. Tyypillisiä syitä kasvatuskeskustelulle ovat esimerkiksi:

- epäasiallinen tai epäkunnioittava käytös tai kielenkäyttö
- häiriökäyttäytyminen välitunneilla
- toistuva oppituntien häirintä
- toistuva myöhästely oppitunneilta
- luvattomat poissaolot
- koulu- ja kotitehtävien jatkuva laiminlyönti
- koulutarvikkeiden toistuva unohtaminen
- koevilppi tai väärentäminen
- tottelemattomuus koulun henkilökuntaa kohtaan
- koulun alueelta poistuminen luvatta
- toisen omaisuuden anastaminen tai turmeleminen
- teräaseen tai tulentekevälaineiden tuominen kouluun
- tupakkatuotteiden sekä niiden vastikkeiden hallussapito ja käyttö
- ilkivalta

- muu koulun sääntöjen rikkominen

Kasvatuskeskustelu pyritään käymään samana päivänä, jolloin rikkomus on tapahtunut. Keskustelun käy pääsääntöisesti rikkeen havainnut opettaja, mutta se voidaan toteuttaa myös yhteistyössä esimerkiksi luokanopettajan, luokanvalvojan tai rehtorin kanssa. Keskustelu voidaan järjestää yhdellä kertaa tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella. Se voi kestää enintään kaksi tuntia.

Huoltajalle tulee varata mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun tai sen osaan, jos tilanteen vakavuus sitä edellyttää. Keskustelu dokumentoidaan Wilman Kasvatuskeskustelu-lomakkeelle, joka toimii keskustelun rakenteellisena tukena.

Kasvatuskeskustelujen tavoitteena on edistää oppilaiden vuorovaikutustaitoja ja siten vähentää häiriökäyttäytymistä koulussa. Keskustelussa ohjataan oppilasta rakentavien toimintamallien suuntaan ja autetaan häntä itseään pohtimaan käyttäytymisensä seurauksia. Tavoitteena on, että oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja ymmärtää, että hänestä välitetään ja että hänen toimintaansa suhtaudutaan vakavasti. Oppilas saa samalla tilaisuuden ottaa vastuuta teoistaan. Tarvittaessa selvitetään laajemmin epätoivotun käyttäytymisen taustat sekä etsitään keinoja, joilla oppilaan käyttäytymistä ja hyvinvointia voidaan tukea koulussa.

Osapuolten vastuut

Oppilas	Koulu	Koti
Ottaa vastuun itsestään ja käyttäytymisestään.	Huolehtii siitä, että asia käsitellään ripeästi.	Huoltaja kannustaa rakentavalla tavalla oppilasta hoitamaan asia kuntoon.
Miettii yhdessä koulun kanssa rikkomuksen seurauksia.	Huolehtii tiedonkulusta koulun ja kodin välillä.	Tukee oppilasta vastuun ottamisesta itsestään ja käyttäytymisestään.
Pohtii yhdessä koulun ja kodin kanssa parempia toimintatapoja tulevia tilanteita varten	Tukee oppilasta löytämään keinoja vastaavien tilanteiden välttämiseksi.	Tukee oppilasta löytämään keinoja vastaavien tilanteiden välttämiseksi

Muiden kurinpidollisten keinojen käyttö

Jos kasvatuskeskustelut eivät johda toivottuun muutokseen tai jos oppilaan teko on erityisen vakava, voidaan käyttää perusopetuslain mukaisia kurinpidollisia keinoja.

Perusopetuslain (628/1998) mukaan kurinpidollisia keinoja ovat:

- jälki-istunto
- kirjallinen varoitus
- määräaikainen erottaminen

Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokahuoneesta, muusta opetustilasta tai koulun tilaisuudesta. Oppilasta ei kuitenkaan saa jättää ilman valvontaa poistamisen jälkeen.

Työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään **jäljellä olevan työpäivän ajaksi**, mikäli:

- oppilaan väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen vaarantaa muiden turvallisuuden, tai
- oppilaan häiritsevä käyttäytyminen vaikeuttaa opetuksen tai siihen liittyvän toiminnan toteutumista kohtuuttomasti.

Opetuksen järjestäjä voi myös evätä oppilaan osallistumisen opetukseen **seuraavana työpäivänä**, jos se on tarpeen oppilaan paluun suunnittelemiseksi sekä opiskeluhuollon palveluiden järjestämiseksi ja turvallisen paluun tukemiseksi. Tänä aikana oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa.

36 § Kurinpito

Oppilas, joka häiritsee opetusta, rikkoo koulun järjestystä tai menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä enintään kahden tunnin jälki-istuntoon tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Mikäli rikkomus on vakava tai oppilas jatkaa edellä kuvattua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen jälkeen, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat lain mukaisia kurinpitokeinoja, joista tehdään hallinnollinen päätös.

36 a § Menettely kurinpitoasiassa ja erottamisen täytäntöönpano

Ennen kuin oppilas määrätään jälki-istuntoon, hänelle annetaan kirjallinen varoitus tai tehdään päätös määräaikaisesta erottamisesta, on:

- yksilöitävä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti,
- kuultava oppilasta ja
- hankittava muu tarvittava selvitys tilanteesta.

Ennen kirjallisen varoituksen tai määräaikaisen erottamisen antamista huoltajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista kurinpitokeinoista, kuten jälki-istunnosta ja opetuksesta epäamisestä, on ilmoitettava oppilaan huoltajalle. Opetuksen epäamisestä on lisäksi tarvittaessa ilmoitettava sen

hyvinvointialueen sosiaaliviranomaiselle, jonka alueella koulu sijaitsee.

Kirjallisesta varoituksesta ja määräaikaisesta erottamisesta annetaan kirjallinen päätös. Muut kurinpitotoimenpiteet kirjataan asianmukaisesti koulun hallintojärjestelmään.

Mikäli oppilas erotetaan määräajaksi, opetuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, ettei oppilas jää jälkeen opetusryhmänsä tai vuosiluokkansa edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen suunnitelma opetuksen järjestämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta erottamisen ajalle sekä turvallisen opetukseen palaamisen tukemiseksi. Suunnitelma kirjataan Wilman kohtaan Muistio (opilliset asiat).

Lohjan kaupungin peruskouluissa kirjallisesta varoituksesta päättää rehtori. Määräaikaisesta erottamisesta päättää sivistyslautakunnan suomen- tai ruotsinkielinen jaosto rehtorin esityksestä.

Perusopetuslain 35-36 § mukaiset kurinpitokeinot ja niiden soveltaminen Lohjan kaupungin perusopetuksessa 1.8.2025 alkaen				
Kurinpitokeinot	Perusteet toimenpiteelle	Toimivalta	Menettely	Huomioitavaa
Kasvatuskeskustelu	Oppilas häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, kts. luetellut esimerkit edellä.	Kasvatuskeskusteluun määrää opettaja tai rehtori.	Oppilasta kuullaan keskustelussa, ja keskustelusta tehdään merkintä Wilmaan. Huoltajalle ilmoitetaan kasvatuskeskustelusta. Tarvittaessa huoltajalle varataan mahdollisuus osallistua keskusteluun tai sen osaan.	Ensisijainenpuuttumiskeino. Kasvatuskeskustelu voidaan järjestää koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella, yhtenä tai useampana osana.
Jälki-istunto	Oppilas häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti.	Koulun opettaja tai rehtori.	Teko on yksilöitävä, oppilasta on kuultava ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Kurinpitotoimenpiteestä tehdään merkintä Wilmaan ja siitä ilmoitetaan huoltajalle.	Jälki-istunto voi kestää enintään 2 tuntia. Jälki-istunnossa voidaan teettää opetusta ja kehitystä tukevia tehtäviä.
Kirjallinen varoitus	Oppilas häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti.	Rehtori.	Teko on yksilöitävä, oppilasta on kuultava ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Huoltajalle varattava mahdollisuus tulla kuulluksi. Tehdään kirjallinen päätös, joka annetaan huoltajalle tiedoksi. Huoltajalla on valitusoikeus.	Tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus.
Määräaikainen erottaminen	Vakava rikkomus tai toistuva epäasiallinen käyttäytyminen vielä kirjallisen varoituksen tai jälki-istunnon jälkeenkin.	Sivistyslautakunnan suomen- tai ruotsinkielinen jaosto rehtorin esityksestä.	Teko on yksilöitävä, oppilasta ja huoltajaa on kuultava ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Tehdään hallintopäätös, joka annetaan tiedoksi. Päätöksessä yksilöidään seuranta ja valvontakeinot. Huoltajalla on valitusoikeus.	Erottaminen voidaan panna täytäntöön välittömästi Perusopetuslain 36 § 4 momentin nojalla. Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetussuunnitelma opetuksen järjestämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta. Suunnitelma kirjataan Wilmaan (Muistio, opilliset asiat). Tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus.
Työrauhan ja turvallisuuden turvaamistoimet	Perusteet toimenpiteelle	Toimivalta	Menettely	Huomioitavaa
Oppilaan poistaminen oppitunnilta tai koulun tilaisuudesta	Oppilas häiritsee opetusta tai vaarantaa turvallisuuden.	Opettaja tai rehtori.	Poistamismääräys annetaan tilanteessa, jossa oppilas häiritsee opetusta tai vaarantaa turvallisuutta. Poistaminen koskee pääsääntöisesti jäljellä olevaa oppituntia tai tilaisuutta. Tilanteesta tehdään kirjallinen merkintä Wilmaan. Mikäli joudutaan käyttämään voimakeinoja, asiasta annetaan erillinen selvitys (WPro-ilmoitus).	Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa. Ilmoitus huoltajalle. Tarvittaessa oppilashuolto ja lastensuojeluilmoitus.

Opetukseen osallistumisen epääminen jäljellä olevan ja tarvittaessa sitä seuraavan koulupäivän ajaksi.	Väkivaltainen tai uhkaava käytös, joka vaarantaa muiden turvallisuuden, tai häiritsevä käyttäytyminen, joka vaikeuttaa opetusta kohtuuttomasti.	Rehtori.	Poistamispäätös ja päätöksen kirjaaminen. Laaditaan henkilökohtainen suunnitelma opetuksen järjestämisestä ja tukitoimista. Selvitys annettava, jos käytetty voimakeinoja (WPro-ilmoitus).	Epääminen voi koskea myös seuraavaa koulupäivää. Oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella oppilashuollon kuraattorin tai psykologin kanssa. Tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus.
Esineen tai aineen haltuunotto	Esine tai aine vaarantaa oppilaan oman tai muiden turvallisuuden tai häiritsee opetusta.	Opettaja tai rehtori.	Jos oppilaalla on hallussaan turvallisuutta vaarantava tai opetusta häiritsevä esine tai aine, oppilasta kehoitetaan ensisijaisesti luovuttamaan se vapaaehtoisesti. Mikäli oppilas ei luovuta esinettä tai tilanne sitä edellyttää, koulun henkilökunnalla on oikeus ottaa se haltuun. Haltuun otettava esine tai aine on yksilöitävä, ja oppilaalle on kerrottava miksi tämä otetaan haltuun. Kirjataan. Selvitys annettava, jos käytetty voimakeinoja (WPro-ilmoitus).	Esine palautetaan oppilaalle päivän päätyttyä, tai luovutetaan huoltajalle/poliisille. Tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus. Tupakkatuotteet ja niiden vastikkeet (esim. sähkösavukkeet, nikotiinipussit, energianuuska) kuuluvat uuden tupakkalain (voimaan 1.8.2025) mukaisesti kiellettyihin aineisiin. Näiden tuotteiden osalta koulun henkilökunnalla ei kuitenkaan ole oikeutta suorittaa tarkastusta, vaan ne voidaan ottaa haltuun vain, jos oppilas itse luovuttaa tuotteen vapaaehtoisesti.
Tavaroiden tarkistusoikeus	Epäily sellaisen esineen tai aineen hallussapidosta, joka voi vaarantaa omaa tai toisten turvallisuutta tai häiritä opetusta.	Tarkastuksen suorittaa koulun henkilökuntaan kuuluva henkilö, joka on samaa sukupuolta kuin oppilas.	Tarkastuksessa tulee olla läsnä myös toinen täysi-ikäinen koulun henkilökuntaan kuuluva. Oppilaan pyynnöstä mukana voi olla hänen valitsemansa koulun henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla. Epäily ja tarkastuksen syy on yksilöitävä ja kerrottava oppilaalle. Tarkastus kirjataan Wilmaan. Mikäli tarkastuksessa on jouduttu käyttämään voimakeinoja, niistä tehdään selvitys. Huoltajalle ilmoitetaan viivytyksettä tarkastuksesta ja sen perusteista.	Tarkastuksen menettelytavasta voidaan poiketa vain, jos kiireellisyys ja turvallisuus sitä ehdottomasti edellyttävät. Tarkastus ei saa kohdistua oppilaan kehoon eikä olla henkilöön käyvää. Henkilöön kohdistuva tarkastus (esimerkiksi vaatteiden riisuttaminen tai kehon koskettaminen) on ehdottomasti kielletty. Tarkastus voi koskea oppilaan hallussa olevia tavaroita (esim. koululaukku, reppu, penaaali tai oppilaan käytössä oleva lokero tai kaappi (jos ne ovat koulun omaisuutta)).
Oppilaan vahingonkorvaus vastuu	Tahallinen tai tuottamuksellinen toiminta, joka aiheuttaa vahinkoa koulun omaisuudelle tai ympäristölle, voi johtaa vahingonkorvausvelvollisuuteen.	Jos vahingon aiheuttaja on varmuudella tiedossa ja yksilöitävissä, koulun opettaja tai rehtori voi kasvatuksellisista syistä määrätä oppilaan siivoamaan, järjestämään tai korjaamaan vahingon, mikäli tehtävä on oppilaan iän, kehitystason ja tilanteen huomioiden kohtuullinen.	Vahinkoon johtanut teko tai laiminlyönti on yksilöitävä. Oppilasta on kuultava ja asiasta on hankittava muu tarvittava selvitys. Sovittaessa rahallisesta vahingonkorvauksesta sopimus tehdään huoltajan kanssa. Lasku osoitetaan oppilaalle. Vahingonkorvauksen käsittely kirjataan koulun hallintojärjestelmään.	Kasvatusluonteiset tehtävät (esim. siivous tai järjestelytyöt) voivat kestää enintään kaksi tuntia, ja ne toteutetaan aina valvotusti. Oppilas ei saa jäädä pois opetuksesta näiden tehtävien vuoksi. Vahingonkorvaus ja kurinpitokeinot ovat toisistaan erillisiä toimenpiteitä. Vahingonkorvausta ei saa käyttää rangaistuksenomaisesti. Tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus.
	*) Perusopetuksen henkilöstöön kuuluvalla on salassapidon estämättä velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus viipymättä, jos on tehtävässään saanut tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä. [Lastensuojelulaki 25 § (417/2007)] Ilmoitusvelvollisuus voidaan toteuttaa myös yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa [Lastensuojelulaki 25 a § (1302/2014)].			

Hallinnon yleiset oikeusturvaperiaatteet

Koulun kurinpitotoimien ja kasvatustarkastelujen toteuttamisessa on noudatettava hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Näitä ovat yhdenvertaisuusperiaate, suhteellisuusperiaate, objektiviteettiperiaate sekä tarkoitussidonnaisuuden periaate. Periaatteiden noudattaminen varmistetaan henkilöstön perehdytyksellä ja toiminnan jatkuvalla arvioinnilla.

Henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen

Opettajat ja rehtorit toimivat virkasuhteessa ja käyttävät julkista valtaa muun muassa kurinpidollisten toimivaltuuksiensa kautta. Rehtorin vastuulla on varmistaa, että opettajat perehtyvät huolellisesti voimassa olevaan lainsäädäntöön ja kurinpitomenettelyihin.

Suunnitelma kasvatust keskustelujen ja kurinpitokeinojen käytöstä sekä niihin liittyvistä menettelytavoista käydään henkilöstön kanssa läpi lukuvuoden alussa, esimerkiksi suunnittelukokouksen yhteydessä. Uusille opettajille suunnitelma esitellään perehdytyksen yhteydessä, ja samalla heille kerrotaan, keneen tukeutua tarvittaessa.

Yhteistyö kurinpitosuunnitelman laadinnassa, arvioinnissa ja päivittämisessä

Lukuvuoden alussa kurinpitosuunnitelma esitellään oppilaille. Myös huoltajat saavat tiedon suunnitelmasta osana koulun opetussuunnitelmaa. Kurinpitosuunnitelmaa arvioidaan opetussuunnitelman päivittämisen yhteydessä tai tarvittaessa tilanteiden muuttuessa.

Suunnitelmaa päivitettäessä henkilöstöä sekä oppilaskuntaa kuullaan suunnitelman kehittämiseksi ja sitouttamisen varmistamiseksi.